

Meer dan ooit worden in de Vlaamse kerk initiatieven genomen op vlak van volwassenencatechese en geloofsverdieping. Bisdommen, parochies en dekenaten, maar ook vormingscentra en theologische opleidingen allerhande leggen zich toe op een aanbod voor nieuwkomers of voor gevorderden, voor mensen die geëngageerd zijn in de pastoraal of voor wie zich (opnieuw) interesseert in het geloof. Vorming en verdieping zijn dan ook een noodzaak omdat geloof en kerk alle vanzelfsprekendheid verloren hebben.

Voortdurend worden christenen ter verantwoording geroepen over de hoop die in hen leeft (cf. 1 Pe 3,15). De vragen weerklinken publiek en privé (tot in het eigen gezin), maar misschien nog het meeste bij christenen zelf, want ook zij zijn natuurlijk kinderen van deze cultuur. Dit is geen slechte zaak. Het kan zelfs een genade zijn voor de kerk, want precies in al zijn vreemdheid kan het radicaal nieuwe en 'ongehoorde' van het evangelie oplichten. Is het toeval dat de oudste kerkelijke auteurs, die net als wij in een niet-christelijke cultuur christen probeerden te zijn, opnieuw van onder het stof worden gehaald? In hun brief over volwassen worden in het geloof uit 2006 citeren de Belgische bisschoppen bijvoorbeeld Tertullianus, die rond 200 schreef: *'Je bent niet als christen geboren, je moet het worden.'* Nu het geen zaak van socialisatie meer is binnen een haast homogeen christelijke cultuur, wordt het geloof terug een kwestie van persoonlijke ontdekking, van grondige initiatie en van bewust stappen zetten. Christenen kiezen daarbij voor een levenslang leerlingenschap. Een van de aspecten van dit leerlingenschap is inderdaad het voortdurend zoeken naar verantwoording. Wil het niet stranden in een naïef fideïsme of in een angstig fundamentalisme, dan dient gepeild naar het waarom, het wat en het hoe van het christelijk geloof.

Dat leerlingenschap nemen sommigen letterlijk op door zich in te schrijven in de School voor Geloofsverdieping, een basiscursus van achtendertig avonden, gespreid over twee jaar. Deze School, met afdelingen in Gent en in Sint-Niklaas, start opnieuw in september 2007. Deelnemers kiezen voor een serieus engagement, zoveel is duidelijk. Omdat hetgeen de lesgevers aanbrengen nog die zelfde avond in kleine, vaste leergroepen verwerkt wordt, en er naast een leerproces ook een groepsproces op gang komt, wordt aangedrongen op trouwe aanwezigheid. Merkwaardig genoeg kon dit voor de eerste editie (2005-2007) een grote groep enthousiaste mannen en vrouwen, meestal met een gezin en een voltijdse baan, niet afschrikken. Aan doemdenkers buiten en binnen de kerk zou je dus kunnen zeggen dat in tegenstelling tot vijftig jaar geleden onze seminaries vandaag inderdaad bijna leeg zijn, maar dat anders dan vroeger vele christenen heel wat tijd en energie investeren in verdieping en vorming. Velen onder hen zijn wel op jonge leeftijd gelovig gesocialiseerd, maar willen nu het gemiste 'catechumenaat', dat in de vroege kerk de eerste stappen in het geloof stevig omkaderde, alsnog eens doormaken.

De School voor Geloofsverdieping speelt in op dat verlangen. Ze is niet alleen bedoeld voor vrijwilligers in parochies of instellingen, maar voor ieder die het christelijk geloof beter wil begrijpen en de nood voelt aan reflectie. Anders dan bij het intussen vrij bekende Weg-project (zie Tertio nr. 378), dat een korter aanbod van gebed en catechese voor (her-)beginners bedoelt, gaat het hier om een 'systematische verheldering van het christelijk geloof'. Stevig dus, maar wel breed toegankelijk: theologie in mensentaal. In het eerste jaar wordt het eigene van het bijbelse Godsgeloof verkend en in het tweede jaar sluit daar een kerkelijk-pastorale uitdieping op aan. De vraag naar wie God is, blijkt in de Schrift immers neer te komen op een vraag van Godswege. Hij is iemand die contact zoekt en mensen vraagt om gemeenschap (kerk) te vormen als teken van zijn verlangen naar een Verbond.

Van de 140 deelnemers die de School volgden, brachten we er drie samen. Aan tafel zitten Anita Op De Weerd (56 jr.), tandarts en moeder van vier kinderen, Sien Vergracht (24 jr.), leerkracht lager onderwijs en Koen De Wit (24 jr.) die afstudeert als burgerlijk ingenieur. Met Lode Aerts (46 jr.) erbij, priester van het bisdom Gent en vicaris voor de kerkelijke opleiding en vorming aldaar, voerden we een gesprek over geloofsverdieping.

Wat motiveert iemand om twee jaar lang intensief zijn geloof te verdiepen? Zijn er geen dringender zaken dan een cursus die niet eens rechtstreekse handgrepen biedt voor de praktijk van de pastoraal?

Anita: 'Ik ben lector in mijn parochie en geëngageerd in de dekenale conferentie, maar het is eerder vanuit de persoonlijke nood aan geloofsverdieping dat ik me inschreef. In die zin ben ik blij dat de cursus niet enkel op pastorale engagementen focust. Ik was eerder op zoek naar een taal voor mijn geloof. Het ontbrak me aan woorden waarmee ik mijn ervaring kan uitdrukken. In mijn praktijk hangt een kruisbeeld met een spotje erop gericht. Dat is een bewuste keuze en het gebeurt vaak dat mensen me daarop aanspreken. Op zo'n moment kan je niet terugvallen op je plechtige communiegeloof... Ik sta nu alleszins steviger in mijn schoenen.'

Sien: 'Tijdens catecheses op de Wereldjongerendagen en op bouw- en bezinningskamp in Ganagobie kreeg ik de smaak te pakken. Ik wilde meer weten over het geloof. Voor mezelf, maar ook als bagage bij het lesgeven en als achtergrond voor mijn engagement in de vormselcatechese.'

Koen: 'Ik zat met nogal wat vragen over geloofskwesties, ook inzake christelijke moraal. Meer en meer werd het een zelfbevraging en een zoeken naar 'Wat maakt iemand tot christen?'. Via de studentenpastoraal in Gent kwam ik deze cursus op het spoor. Ik vond me volledig terug in het profiel van de folder 'Wil je verstaan wat je als christen gelooft en beleeft?' en heb dus niet lang getwijfeld. Ik vond in de School een kader dat eenheid brengt in de Schrift en in mijn geloof.'

Wie zich voor de School inschrijft gelooft dus al? Komt eerst het geloof en dan het verstaan?

Koen: 'Vertrekpunt bij mij en bij de mensen uit mijn groep was het geloof, of toch minstens het verlangen ernaar.'

Anita: 'Dat herken ik. De cursus heeft me trouwens maar kunnen inspireren omdat hij verder gaat dan het louter verstandelijke. Je voelt dat de lesgevers en begeleiders zelf van harte geloven.'

Lode: 'Wie zich inschrijft voor de cursus, staat vaak al in het geloof. De deelnemers komen niet voor vrijblijvende informatie. In hen leeft al een zeker Godsvertrouwen dat niet in het ijle wil blijven hangen en dus vaste grond zoekt. Dat is heel normaal en trouwens herkenbaar in andere relaties. Men raakt bevriend met iemand of verliefd, maar op een bepaald moment komt er een verlangen naar inzicht: waarom voel ik me aangetrokken? Wie is die ander eigenlijk? En waar sta ikzelf? Dat is het ogenblik waarop de ervaring woorden zoekt en reflectie nodig heeft. Niet om puur redenering te worden, maar om verder te kunnen groeien. Zo komen we bij het eigenlijke opzet van de School. De relatie, die het geloof is, bestaat al bij deze mensen, de aantrekking is al een feit. Maar door de eigen geloofservaring te toetsen aan de bijbelse ontdekking van wie God is en door haar te laten voeden door uiteenzettingen en deelmomenten, groeit ze en verdiept ze zich. Inzicht enerzijds en relatie of geloof anderzijds staan niet tegenover mekaar, maar voeden mekaar. Een relatie die niet meer wordt bevraagd, heeft al opgehouden te bestaan. Zo ook met de Godsrelatie.'

Eigen aan deze School is zeker ook dat de lesinhoud tijdens het tweede deel van de avond verder bereflecteerd wordt in vaste leergroepen. Hoe heb je dat ervaren?

Sien: 'Ik zou spontaan gekozen hebben voor een groep met mensen van mijn leeftijd en met een zelfde achtergrond. De groepen werden echter grondig gemengd. Na verloop van tijd ben ik die diversiteit als een echte rijkdom gaan beschouwen. Het werd een leren aan elkaar door de verschillen heen: twintigers en zestigers, mensen van de streek en mensen die van ver komen, arbeiders en hoog gediplomeerden.'

Anita: 'Het was soms moeizaam en confronterend, maar sowieso leerzaam. Het werd me duidelijk dat het zoeken naar inzicht een leven lang duurt. Eerlijk gezegd, ik voel mezelf nog jong in het geloof.'

Lode: 'Je bent in goed gezelschap. Ignatius van Antiochië, die rond het jaar 100 bisschop was en groot gezag had, zei vlak voor zijn marteldood dat hij pas zelf leerling begon te worden. Men wordt christen, zijn hele leven lang. Het heeft dus ook geen zin van kinderen te verwachten dat ze na een of twee jaar vormselcatechese reeds helemaal thuis zouden zijn in kerk en geloof. Elk zijn ritme. Het belangrijkste is dat we permanent kansen creëren tot vorming en scholing, tot kennismaking en verdieping'